

Nr 85

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 21 maj 1954 (nr 296) angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse, m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 21 maj 1954 (nr 296) angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse; samt

2) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm.

GUSTAF ADOLF

Ragnar Edenman

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändring i den allmänna församlingsstyrelselagstiftningen av innebörd, att kommunalbesvärsmål rörande skolväsendet i de kvarvarande kyrkliga skoldistrikten helt överflyttas från domkapitlen till länsstyrelserna från och med den 1 juli 1958, då den nya skolstyrelselagen träder i kraft och domkapitlens befattning med skolväsendet i övrigt skall upphöra.

Vidare föreslås att bestämmelser rörande skolväsendet skall utmönstras ur lagen om församlingsstyrelse i Stockholm.

**Förslag
till
Lag**

**om ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 21 maj 1954
(nr 296) angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om
församlingsstyrelse**

Härigenom förordnas, att andra stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 21 maj 1954 angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

Där skoldistrikt ej sammanfaller med *lands- eller stadskommun*, skola *dock* bestämmelserna i lagen om församlingsstyrelse i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse ävensom bestämmelserna i de enligt nästföregående stycke upphävda lagarna allttjämt tillämpas med avseende å folk- och fortsättningsskoleväsendet i distriktet och vederbörande församling tillhörigt församlingsbibliotek.

(Föreslagen lydelse)

Där skoldistrikt ej sammanfaller med *landskommun, köping eller stad*, skola bestämmelserna i lagen om församlingsstyrelse i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse ävensom bestämmelserna i de enligt nästföregående stycke upphävda lagarna allttjämt tillämpas med avseende å folk- och fortsättningsskoleväsendet i distriktet och vederbörande församling tillhörigt församlingsbibliotek; *dock skola besvär, som enligt 68 § och 71 § andra stycket lagen om församlingsstyrelse i dess nyss angivna lydelse skola ingivas till domkapitlet, i stället ingivas till länsstyrelsen.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1958.

I fråga om besvär över beslut, som fattats före denna lags ikraftträdande, skall äldre lag gälla.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm

Härigenom förordnas, att 1 §, 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 14 och 18 §§, 21 § 1 mom., 23, 26, 44 och 45 §§, 47—49 §§, 50 § 2 mom., 51—56 §§, 58—60 §§, 62 § 1 mom., 63 § 1 mom., 64—66 §§ samt 71 och 75 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm ävensom rubriken till 5 kap. samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

1 §.

Varje territoriell församling i huvudstaden äger att själv, efter vad i denna lag närmare bestämmes, vårda sina gemensamma kyrkliga angelägenheter och vissa ärenden rörande folkskoleväsendet, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan.

För vården — — — kyrklig samfällighet.

Vad i — — — — — varit övlig.

2 §.

1 mom. Med territoriell församlings gemensamma kyrkliga angelägenheter samt ärenden rörande folkskoleväsendet avses i denna lag frågor om

dels

- a) åtgärder till — — — kyrkomusikens höjande;
- b) tillsättande och avskedande av kyrkobetjänte;
- c) kyrkomedels användande;

1 mom. Med territoriell församlings gemensamma kyrkliga angelägenheter avses i denna lag frågor om

¹ Senaste lydelse, se beträffande 1 §, 21 § 1 mom., 65 §, 66 § och 71 § 1942: 516, beträffande 2 § 1 mom., 3 § 1 mom. och 45 § 1950: 284, beträffande 14 §, 49 § och 63 § 1 mom. 1946: 496, beträffande 23 § 1950: 293, beträffande 26 och 55 §§ 1937: 255, beträffande 48 § 1945: 455, beträffande 58 § 1954: 297, beträffande 62 § 1 mom. 1946: 733 samt beträffande 64 § 1955: 12.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

- d) upplåtande av — — — avsedd egendom;
 e) byggande och — — — och dylikt;
 f) avgifter till kyrka jämte dithörande anstalter;
 g) åtgärder till — — — under gudstjänsten;
 h) fördelning av bänkrum i kyrkan; *samt* h) fördelning av bänkrum i kyrkan;
 i) avgifter för — — — kyrkans egendom; *dels*
 j) folkskoleundervisningen *samt dithörande anstalter i den mån handhavandet av dessa frågor enligt gällande författningar tillkommer huvudstadens församlingar; dels ock*
 k) upprättande och underhåll av församlingen tillhörigt folkbibliotek (församlingsbibliotek); *samt* j) upprättande och underhåll av församlingen tillhörigt folkbibliotek (församlingsbibliotek); *samt*
 l) lokal för och avgifter till sådant bibliotek. k) lokal för och avgifter till sådant bibliotek.

Om värden — — — — — särskilt stadgat.

3 §.

1 mom. Församlings beslutanderätt — — — av kyrkofullmäktige.

Förvaltning och verkställighet tillkomma kyrkoråd, *skoloråd* eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, som äro utsedda för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr.

Förvaltning och verkställighet tillkomma kyrkoråd eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, som äro utsedda för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr.

14 §.

Ordinarie sammanträden — — — och revisorssuppleanter.

I övrigt sammanträda kyrkofullmäktige, när överståthållarämbetet eller *konsistorium* därom förordnar eller visitationsförrättare, kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar, kyrkorådet, *skolorådet*, biblioteksstyrelse eller de flesta av fullmäktige sådant äska eller ordföranden finner det nödigt.

I övrigt sammanträda kyrkofullmäktige, när överståthållarämbetet eller *domkapitlet* därom förordnar eller visitationsförrättare, kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar, kyrkorådet, biblioteksstyrelse eller de flesta av fullmäktige sådant äska eller ordföranden finner det nödigt.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

18 §.

De ärenden, som företagas till avgörande av kyrkofullmäktige, skola förut vara vederbörligen beredda av kyrkorådet *eller skolrådet* eller annan styrelse, nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, eller av en eller flera särskilt för sådan beredning utsedda personer. Innan ärende, som beretts annorledes än av kyrkorådet *eller skolrådet*, företages till avgörande av kyrkofullmäktige, skall tillfälle lämnas kyrkorådet *eller skolrådet* att avgiva yttrande däröver.

Val må — — — församlingens rättighet.

21 §.

1 mom. Sedan överläggningen — — — eller nej.

Ordföranden tillkännagiver — — — med klubbslag.

Begäres omröstning — — — vid val.

Val av kyrkoråd, *skoloråd* och biblioteksstyrelse samt församlingsdelegerade och deras suppleanter ävensom av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 65 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande av kyrkofullmäktige, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

Val av kyrkoråd och biblioteksstyrelse samt församlingsdelegerade och deras suppleanter ävensom av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 65 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande av kyrkofullmäktige, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökad med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

23 §.

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat

Vad om stadsfullmäktiges rätt att besluta om ersättning åt innehavare av kommunalt uppdrag är stadgat

(Gällande lydelse)

skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkofullmäktiges befo-genhet att besluta om arvode och ersättning för utgifter åt kyrkofullmäktiges ordförande, om resekostnadsersättning åt kyrkofullmäktig, om dagtraktamente och resekostnadsersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd eller skolråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor samt om arvode åt revisor eller åt sådan ledamot av rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen, som utsetts till ordförande eller som eljest i viss befattning inom rådet, styrelsen, nämnden eller beredningen eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning.

(Föreslagen lydelse)

skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om kyrkofullmäktiges befo-genhet att besluta om arvode och ersättning för utgifter åt kyrkofullmäktiges ordförande, om resekostnadsersättning åt kyrkofullmäktig, om dagtraktamente och resekostnadsersättning åt utsedd ledamot av kyrkoråd eller annan för handhavande av församlingens angelägenheter tillsatt styrelse, nämnd eller beredning eller åt revisor samt om arvode åt revisor eller åt sådan ledamot av styrelsen, nämnden eller beredningen, som utsetts till ordförande, eller åt sådan ledamot, som eljest i viss befattning inom kyrkorådet, styrelsen, nämnden eller beredningen eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning.

26 §.

Ordföranden skall tillse, att utdrag av kyrkofullmäktiges justerade protokoll tillställas kyrkorådet, skolrådet eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, åt vilka verkställighet av fullmäktiges beslut uppdragits.

Den som — — — — — riktighet bestyrkt.

5 kap.

Om kyrkoråd och skolråd

I varje församling skall finnas ett kyrkoråd och ett skolråd.

Där församling finner det erforderligt, må för förvaltningen och vården av församlingsbibliotek utses särskild biblioteksstyrelse. Beträffande sådan styrelse skall, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående skolråd.

Ordföranden skall tillse, att utdrag av kyrkofullmäktiges justerade protokoll tillställas kyrkorådet eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, åt vilka verkställighet av fullmäktiges beslut uppdragits.

Om kyrkoråd m. m.

44 §.

I varje församling skall finnas ett kyrkoråd.

I församling, där församlingsbibliotek finnes, skall för förvaltningen och vården av biblioteket utses särskild biblioteksstyrelse. Beträffande sådan styrelse skall, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad i denna lag är stadgat angående kyrkoråd.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

45 §.

Kyrkorådet tillkommer — — — kyrkans angelägenheter.

Kyrkorådet har — — — och verksamhet.

S k o l r å d e t tillhör att:

a) utöva den vård av och befattning med folkskolan, som enligt gällande författningar tillkommer skolrådet;

b) handhava förvaltningen och vården av församlingsbibliotek; samt

c) även i övrigt förvalta egendom och medel, som stå under skolrådets vård.

Såväl kyrkorådet som skolrådet åligger, i vad på varderas särskilda befattning ankommer, därjämte att:

a) ombesörja verkställigheten — — — eller personer;

b) hava överinseendet — — — personers förvaltning;

c) till kyrkofullmäktige — — — omständigheterna påkallas;

d) verkställa beredning — — — kyrkostämma; samt

e) avgiva infortrade — — — församlingens angelägenheter.

Finnes biblioteksstyrelse, tillkommer det den att handhava förvaltningen och vården av församlingsbibliotek.

Kyrkorådet åligger, i vad på dess särskilda befattning ankommer, därjämte att:

47 §.

Ledamöter i kyrkorådet och skolrådet väljas av kyrkofullmäktige till det antal, som fullmäktige finna lämpligt med hänsyn till församlingens vidd och folkmängd. Antalet ledamöter må dock, ordföranden inberäknad, icke vara under fem eller över elva. Jämte ledamöterna må utses suppleanter till det antal, som finnes lämpligt. Sker ej valet proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

Ledamöter i kyrkorådet väljas av kyrkofullmäktige till det antal, som fullmäktige finna lämpligt med hänsyn till församlingens vidd och folkmängd. Antalet ledamöter må dock, ordföranden inberäknad, icke vara under fem eller över elva. Jämte ledamöterna må utses suppleanter till det antal, som finnes lämpligt. Sker ej valet proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

48 §.

Till ledamot i kyrkorådet eller skolrådet må väljas endast den som är röstberättigad vid val av kyrkofullmäktige samt boende inom församlingen och uppnått tjugutre års ålder ävensom kan anses vilja, då fråga är om ledamot i kyrkorådet, främja församlingslivet samt, då fråga är om ledamot av skolrådet, befordra skolväsendet. I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet eller skolrådet samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag skall i övrigt vad i 8 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Vad om ledamot i kyrkorådet eller skolrådet är stadgat gäller ock om suppleant.

Till ledamot i kyrkorådet må väljas endast den som är röstberättigad vid val av kyrkofullmäktige samt boende inom församlingen och uppnått tjugutre års ålder ävensom kan anses vilja främja församlingslivet. I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet samt rätt till avsägelse från sådant uppdrag skall i övrigt vad i 8 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

Vad om ledamot i kyrkorådet är stadgat gäller ock om suppleant.

49 §.

Ledamöter och suppleanter i kyrkorådet och skolrådet väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skedde. Valet skall förrättas före utgången av oktober månad året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige ägde rum.

Avgår ledamot — — — — — under året.

Ledamöter och suppleanter i kyrkorådet väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skedde. Valet skall förrättas före utgången av oktober månad året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige ägde rum.

50 §.

2 mom. Skolrådet väljer inom sig för varje år en ordförande och en vice ordförande. Till ordförande må dock kunna utses kyrkoherden, ändå att han icke är ledamot av rådet.

Äro både ordföranden och vice ordföranden i skolrådet hindrade att inställa sig vid rådets sammanträde, äger rådet utse en ledamot att för tillfället föra ordet.

2 mom. Biblioteksstyrelse väljer inom sig för varje år en ordförande och en vice ordförande. Till ordförande må dock kunna utses kyrkoherden, ändå att han icke är ledamot av styrelsen.

Äro både ordföranden och vice ordföranden i biblioteksstyrelse hindrade att inställa sig vid styrelsens sammanträde, äger styrelsen utse en ledamot att för tillfället föra ordet.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

51 §.

Kyrkorådet och skolrådet sammanträda på ordförandens kallelse så ofta han finner det nödigt eller minst halva antalet ledamöter för uppgivet ärende gör framställning därom.

Kyrkorådet sammanträder på ordförandens kallelse så ofta han finner det nödigt eller minst halva antalet ledamöter för uppgivet ärende gör framställning därom.

52 §.

Suppleanterna i kyrkorådet och skolrådet bära i den vid valet bestämde ordningen kallas till tjänstgöring, i den mån det erfordras till följd av hinder för ledamot eller vid uppkommen ledighet, som ej ännu kunnat fyllas, efter ledamot, som icke utsetts vid proportionellt val.

Suppleanterna i kyrkorådet bära i den vid valet bestämde ordningen kallas till tjänstgöring, i den mån det erfordras till följd av hinder för ledamot eller vid uppkommen ledighet, som ej ännu kunnat fyllas, efter ledamot, som icke utsetts vid proportionellt val.

Suppleant vare — — — rådets sammanträden.

53 §.

Kyrkorådet eller skolrådet må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av ledamöterna, ordföranden inberäknad, äro tillstädes.

Kyrkorådet må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av ledamöterna, ordföranden inberäknad, äro tillstädes.

Ledamot i — — — — eller upplösas.

Vad sålunda stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ledamot eller till tjänstgöring kallad suppleant i skolrådet; dock skola böterna tillfalla skolkassan.

54 §.

Med avseende å kyrkorådet och skolrådet skall vad i 21 § 1 mom. är stadgat för kyrkofullmäktige äga motsvarande tillämpning; dock skall omröstning, där sådan begäres, utom vid val och tillsättande av tjänstebefattning alltid ske öppet.

Med avseende å kyrkorådet skall vad i 21 § 1 mom. är stadgat för kyrkofullmäktige äga motsvarande tillämpning; dock skall omröstning, där sådan begäres, utom vid val och tillsättande av tjänstebefattning alltid ske öppet.

Vid skolrådets sammanträden äger kyrkorådets ordförande, ändå att han icke är ledamot av skolrådet, att yttra sig och framställa förslag men ej att deltaga i besluten.

Vid biblioteksstyrelsens sammanträden äger kyrkorådets ordförande, ändå att han icke är ledamot av styrelsen, att yttra sig och framställa förslag men ej att deltaga i besluten.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

55 §.

Vid kyrkorådets sammanträde skall protokoll under ordförandens inseende föras av kyrkonotarien eller, vid förfall för honom, av annan därtill av ordföranden utsedd person. På *skolrådet* ankommer att bestämma, av vem protokollföringen vid *rådets* sammanträde skall besörjas.

Vid kyrkorådets sammanträde skall protokoll under ordförandens inseende föras av kyrkonotarien eller, vid förfall för honom, av annan därtill av ordföranden utsedd person. På *biblioteksstyrelse* ankommer att bestämma, av vem protokollföringen vid *styrelsens* sammanträde skall besörjas.

Justering av — — — nästa sammanträde.

Sedan protokollet — — — dagliga tidningar.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkorådets *eller skolrådets* protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkorådets protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

56 §.

Kyrkorådets skriftväxling — — — över dem.

För *skolrådets* ordförande gälla enahanda föreskrifter. Dock tillkommer det *rådet* att bestämma av vem dess skriftväxling skall besörjas.

För *biblioteksstyrelsens* ordförande gälla enahanda föreskrifter. Dock tillkommer det *styrelsen* att bestämma av vem dess skriftväxling skall besörjas.

58 §.

Penningar eller värdehandlingar, som för församlingens räkning innehavas av kyrkorådet *eller skolrådet*, skola så förvaras, att de icke sammanblandas med andra penningar eller värdehandlingar.

Penningar eller värdehandlingar, som för församlingens räkning innehavas av kyrkorådet, skola så förvaras, att de icke sammanblandas med andra penningar eller värdehandlingar.

Penningmedel, som — — — å postgirokonto.

Angående anbringande — — — motsvarande tillämpning.

59 §.

Envar ledamot av kyrkorådet *eller skolrådet* ansvarar gemensamt med de övriga för de medel rådet har under sin förvaltning ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke gjort anmärkning till protokollet.

Envar ledamot av kyrkorådet ansvarar gemensamt med de övriga för de medel rådet har under sin förvaltning ävensom för de säkerhetshandlingar, mot vilkas antaglighet han icke gjort anmärkning till protokollet.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

60 §.

Om kyrkorådets och skolrådets befattning med uppgörande av förslag till utgifts- och inkomststat samt om revision och meddelande av ansvarsfrihet sägs i 6 kap.

Beträffande vård — — — är stadgat.

62 §.

1 mom. För varje församling skall utgifts- och inkomststat årligen upprättas för det nästföljande kalenderåret, särskilt för kyrkan samt särskilt för skolan, såvitt angår församlingen enskilt, och församlingsbibliotek.

Finnes biblioteksstyrelse, skall utgifts- och inkomststat upprättas särskilt för församlingsbiblioteket.

Å utgiftssidan — — — oförutsedda behov.

Statens inkomstsida — — — dess anskaffande.

Församling må — — — räkenskaper uppgått.

Hinder möter — — — — — i sänder.

63 §.

1 mom. Förslag till församlings utgifts- och inkomststater skola uppgöras för kyrkan av kyrkorådet samt för skolan och församlingsbibliotek av skolrådet. Finnes biblioteksstyrelse, åligger det sådan styrelse att uppgöra statförslag i vad på styrelsens befattning ankommer.

Statförslagen skola — — — och avgörande.

64 §.

Vad kyrkofullmäktige och församlingsdelegerade beslutat till utdebitering för skattekrona och skatteöre för nästkommande år skall allt efter ändamålets beskaffenhet genom kyrkorådet, skolrådet eller biblioteksstyrelse samt, vad angår av församlingsdelegerade beslutad avgift,

Om kyrkorådets befattning med uppgörande av förslag till utgifts- och inkomststat samt om revision och meddelande av ansvarsfrihet sägs i 6 kap.

1 mom. För varje församling skall utgifts- och inkomststat årligen upprättas för det nästföljande kalenderåret, särskilt för kyrkan och särskilt för församlingsbibliotek.

1 mom. Förslag till församlings utgifts- och inkomststater skola uppgöras för kyrkan av kyrkorådet och för församlingsbibliotek av biblioteksstyrelsen.

Vad kyrkofullmäktige och församlingsdelegerade beslutat till utdebitering för skattekrona och skatteöre för nästkommande år skall allt efter ändamålets beskaffenhet genom kyrkorådet eller biblioteksstyrelse samt, vad angår av församlingsdelegerade beslutad avgift, genom dele-

(Gällande lydelse)

genom delegerades ordförande delgivas överståthållarämbetet och den lokala skattemyndigheten. Samtidigt skall till överståthållarämbetet lämnas uppgift om det sammanlagda belopp, som för nämnda år beslutats till utdebitering på grundval av det löpande årets taxering till kommunal inkomstskatt.

Om debitering — — — — — är stadgat.

Församling och — — — motsvarande mån.

Församling och — — — stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlings eller den kyrkliga samfällighetens fordran hos statsverket enligt tredje och fjärde styckena, skall överståthållarämbetet under samma år utanordna till kyrkorådet, *skolorådet*, biblioteksstyrelsen eller församlingsdelegerades kassaförvaltare med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är ifrågasvarande fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må överståthållarämbetet, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av nämnda fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Överståthållarämbetet skall senast den 8 mars till kyrkorådet, *skolorådet*, biblioteksstyrelsen eller församlingsdelegerades kassaförvaltare överlämna för nästföregående år

(Föreslagen lydelse)

gerades ordförande delgivas överståthållarämbetet och den lokala skattemyndigheten. Samtidigt skall till överståthållarämbetet lämnas uppgift om det sammanlagda belopp, som för nämnda år beslutats till utdebitering på grundval av det löpande årets taxering till kommunal inkomstskatt.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlings eller den kyrkliga samfällighetens fordran hos statsverket enligt tredje och fjärde styckena, skall överståthållarämbetet under samma år utanordna till kyrkorådet, biblioteksstyrelsen eller församlingsdelegerades kassaförvaltare med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är ifrågasvarande fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må överståthållarämbetet, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av nämnda fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Överståthållarämbetet skall senast den 8 mars till kyrkorådet, biblioteksstyrelsen eller församlingsdelegerades kassaförvaltare överlämna för nästföregående år upprättad redovis-

(Gällande lydelse)

upprättad redovisning över församlingen eller den kyrkliga samfälligheten tillkommande och till nämnda råd, styrelse eller kassaförvaltare utanordnade medel. Närmare föreskrifter angående dylik redovisning meddelas av Konungen.

(Föreslagen lydelse)

ning över församlingen eller den kyrkliga samfälligheten tillkommande och till rådet, styrelsen eller kassaförvaltaren utanordnade medel. Närmare föreskrifter angående dylik redovisning meddelas av Konungen.

65 §.

Av kyrkofullmäktige — — — årets förvaltning.

Den, vilken såsom ledamot av kyrkoråd eller skolråd eller eljest är redovisningsskyldig, må icke väljas till revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

Revisorer äga — — — skola granska.

Den, vilken såsom ledamot av kyrkoråd eller eljest är redovisningsskyldig, må icke väljas till revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

66 §.

Det åligger kyrkoråd, skolråd, biblioteksstyrelse ävensom församlingsdelegerades kassaförvaltare att i enlighet med givna föreskrifter föra räkenskaper över sin förvaltning och avsluta dem för kalenderår. Räkenskaperna skola årligen senast den 1 mars hållas tillgängliga för revisorerna.

Det åligger kyrkoråd, biblioteksstyrelse ävensom församlingsdelegerades kassaförvaltare att i enlighet med givna föreskrifter föra räkenskaper över sin förvaltning och avsluta dem för kalenderår. Räkenskaperna skola årligen senast den 1 mars hållas tillgängliga för revisorerna.

71 §.

Medlem av — — — — — orättvis grund.

Besvären skola, jämte det överklagade beslutet, före klockan 12 å fjortonde dagen efter den, då förteckning, däri beslutet upptagits, anslogs vid pastorsexpeditionen, dagen då det skedde likväl oräknad, ingivas i mål, som avses i 2 § 1 mom. a), b), c), g) och k), ävensom i mål rörande val av ledamöter och supp-

Besvären skola, jämte det överklagade beslutet, före klockan 12 å fjortonde dagen efter den, då förteckning, däri beslutet upptagits, anslogs vid pastorsexpeditionen, dagen då det skedde likväl oräknad, ingivas i mål, som avses i 2 § 1 mom. a), b), c), g) och j), ävensom i mål rörande val av ledamöter och supp-

(Gällande lydelse)

leanter i kyrkoråd, skolråd och biblioteksstyrelse samt mål rörande granskning av sådant råds eller sådan styrelsens räkenskaper till domkapitlet och i andra mål till överståthållarämbetet. Det åligger klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då förteckningen anslogs, som ock att inom en vecka efter det tiden för besvärens inlämnande utgått till kyrkofullmäktiges ordförande ingiva diariebevis över att han besvärat sig.

Försummar klaganden — — — i verkställighet.

Överståthållarämbetet och — — — gemensam behandling.

75 §.

För besvärs anförande mot beslut av kyrkoråd eller skolråd i sådana mål och ärenden, vilka rådet på grund av föreskrifter i särskilda författningar har att handlägga, gäller vad i dessa författningar för varje fall finnes stadgat.

I övrigt skall, där medlem av församling ej nöjes åt kyrkorådets eller skolrådets beslut, som icke är av rent förberedande eller verkställande art, vad i 71—73 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning. Där beslutet rör uteslutande enskild persons förhållande, skall dock tiden för talans fullföljande räknas från den dag, då beslutet genom utdrag av protokollet delgavs klaganden.

Utan hinder — — — annorledes förordnar.

(Föreslagen lydelse)

leanter i kyrkoråd och biblioteksstyrelse samt mål rörande granskning av rådet eller styrelsens räkenskaper till domkapitlet och i andra mål till överståthållarämbetet. Det åligger klaganden därjämte såväl att vid besvären foga bevis om dagen, då förteckningen anslogs, som ock att inom en vecka efter det tiden för besvärens inlämnande utgått till kyrkofullmäktiges ordförande ingiva diariebevis över att han besvärat sig.

För besvärs anförande mot beslut av kyrkoråd i sådana mål och ärenden, vilka rådet på grund av föreskrifter i särskilda författningar har att handlägga, gäller vad i dessa författningar för varje fall finnes stadgat.

I övrigt skall, där medlem av församling ej nöjes åt kyrkorådets beslut, som icke är av rent förberedande eller verkställande art, vad i 71—73 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning. Där beslutet rör uteslutande enskild persons förhållande, skall dock tiden för talans fullföljande räknas från den dag, då beslutet genom utdrag av protokollet delgavs klaganden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1959.

Erfordras närmare föreskrifter med avseende å lagens ikraftträdande, meddelas sådana föreskrifter av Konungen.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1958.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Edenman, fråga om *vissa av skolstyrelse-reformen föranledda ändringar i församlingsstyrelselagstiftningen* och anför därvid följande.

Inledning

På grundval av 1951 års skolstyrelseutrednings slutbetänkande (SOU 1955: 31) framlade Kungl. Maj:t i propositionen 1956: 182 förslag till ny skolstyrelselagstiftning samt till en genomgripande reform av skolväsendets fackliga ledning på det lokala planet och av skolväsendets regionala ledning. Dessa förslag godtogs i allt väsentligt av 1956 års riksdag vid dess höstsession (KSU: 1, Rskr 420). Skolstyrelselag har därefter utfärdats den 21 december 1956. Lagen träder i kraft den 1 juli 1958.

Vid ärendets behandling framhöll föredragande departementschefen (prop. s. 279), att ett genomförande av de förordade reformförslagen påkallade ändringar i viss annan lagstiftning. Därvid nämndes särskilt ändringar av formell natur i lagen om domkapitel. Under hänvisning till att en sådan lagstiftningsåtgärd krävde kyrkomötets medverkan anförde departementschefen, att förslag i denna del torde få anstå till år 1957, då kyrkomöte torde komma att hållas. Vidare framhöll departementschefen att samtidigt torde få upptagas vissa frågor rörande det fåtal skoldistrikt, å vars folk- och fortsättningskoleväsende bestämmelserna i lagen den 30 juni 1930 om församlingsstyrelse i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse alltjämt är tillämpliga.

De sålunda antydda spörsmålen behandlades närmare i en inom ecklesiastikdepartementet upprättad, den 26 oktober 1956 dagtecknad promemoria angående vissa ytterligare lagstiftningsfrågor i anledning av skolstyrelse-reformen. Vid promemorian fogades förslag till ändring i kyrkolagen och lagen om domkapitel. Beträffande församlingsstyrelselagstiftningen och

de kvarvarande kyrkliga skoldistrikt lämnades i promemorian en redogörelse för frågans läge. Särskilt behandlades spörsmålet om ordningen för kommunalbesvär i skolärenden från kyrkliga skoldistrikt. Under hänvisning till sambandet med församlingsstyrelsekommitténs pågående arbete anfördes i promemorian, att det syntes lämpligast att avvakta kommitténs förslag och att proposition i ämnet borde få anstå till 1958 års riksdag.

Över promemorian avgavs efter remiss yttranden av kammarkollegiet, skolöverstyrelsen, samtliga domkapitel, länsstyrelserna i Kronobergs, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län, församlingsstyrelsekommittén, Svenska stadsförbundet, Svenska pastoratens riksförbund och Svenska prästförbundet; dock avsåg yttrandet från prästförbundet endast frågorna om kyrkolagen och lagen om domkapitel samt yttrandet från församlingsstyrelsekommittén endast frågan om församlingsstyrelselagstiftningen och de kvarvarande kyrkliga skoldistrikt. Vid länsstyrelsernas remissvar fogades i sistnämnda fråga avgivna yttranden från skolråden i flertalet kyrkliga skoldistrikt och från vissa statens folkskolinspektörer.

Vid remissbehandlingen lämnades promemorian i vad den rörde de kyrkliga skoldistrikt utan erinran.

I propositionen 1957:79, vari frågorna om ändring i kyrkolagen och domkapitelslagen närmare behandlades, anförde departementschefen, att frågan rörande församlingsstyrelselagstiftningen och de kyrkliga skoldistrikt, såsom föreslagits i promemorian, torde få behandlas i ett senare sammanhang.

I sitt betänkande »Församlingslag» (SOU 1957:15) har församlingsstyrelsekommittén¹ framlagt förslag till ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 21 maj 1954 (nr 296) av innebörd att kommunalbesvär rörande skolväsendet i de kvarvarande kyrkliga skoldistrikt överflyttas till länsstyrelserna från och med den 1 juli 1958.

Över betänkandet har efter remiss yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och organisationer. Frågan om de kyrkliga skoldistrikt har berörts endast av skolöverstyrelsen, som därvid anslutit sig till kommitténs förslag.

Enligt direktiven för församlingsstyrelsekommittén har denna även haft i uppdrag att undersöka i vad mån skäl föreligger att bibehålla huvudstadens församlingar vid någon av dem jämlikt lagen om församlingsstyrelse i Stockholm tillkommande befogenheter med avseende å ärenden rörande folkskoleväsendet därstädes.

Sedan Stockholms stadsfullmäktige i skrivelse den 25 januari 1954 anhållit om sådan ändring i sistnämnda lag jämte följdförfattningar att bestäm-

¹ Före talmannen A. Olsson, ordförande, kanslirådet N.-E. Brolin, hovrättsrådet S. Ekblom, pol. mag. E. Forslund, kontraktsprosten C. Hoppe, sekreteraren i svenska landskommunernas förbund F. Kaijser och hovrättsrådet J. Victor.

melserna om församlingarnas skoloråd upphävdes, överlämnades denna framställning till kommittén för att tagas i övervägande vid fullgörandet av dess uppdrag.

Spörsmålet om Stockholmsförsamlingarnas befattning med skolväsendet har kommittén behandlat i sitt den 11 november 1957 avgivna betänkande »Församlingslag för Stockholm» (SOU 1957: 45). Detta betänkande är för närvarande föremål för remissbehandling. Förslag till ny församlingsstyrelselagstiftning kommer med hänsyn härtill icke att kunna föreläggas årets riksdag. Angivna fråga har emellertid sådant samband med skolstyrelselagen och dess ikraftträdande den 1 juli 1958 att den dessförinnan bör bli föremål för statsmakternas beslut.

Jag anhåller nu att få närmare redogöra för de berörda spörsmålen.

Skolstyrelsereformen och de kvarvarande kyrkliga skoldistrikten

Sambandet mellan kyrka och skola har länge avspeglats på kommunal-lagstiftningens område. Enligt lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse (LFS) i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse ägde varje territoriell församling själv vårda folk- och fortsättningsskolväsendet i församlingen, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkom annan. Besvär över kyrkostämmas och kyrkofullmäktiges beslut i ärenden rörande folk- och fortsättningsskolväsendet skulle i vissa angivna fall föras hos domkapitlet och i andra fall hos länsstyrelsen (68 §). Till domkapitlet skulle besvären gå bland annat i mål om undervisningen och dithörande anstalter samt i mål om tillsättande och avskedande av lärare. I fråga om besvär över skoloråds beslut hänvisades i 71 § först till vad som i särskilda författningar fanns stadgat, d. v. s. till bestämmelser om självförvaltningsbesvär. Därefter angavs, att i övrigt skulle LFS' bestämmelser om besvär över kyrkostämmas och kyrkofullmäktiges beslut äga motsvarande tillämpning. Även i detta fall fördelades alltså kommunalbesvärsmålen alltefter sin natur mellan domkapitlet och länsstyrelsen.

Lagen den 6 juni 1930 om skolstyrelse i vissa kommuner konstruerades som ett undantag från regeln, att folk- och fortsättningsskolväsendet skulle vara en församlingsangelägenhet. Besvärsbestämmelserna i 19 § 1930 års skolstyrelselag anknyter emellertid till församlingsstyrelselagstiftningen. Där föreskrives nämligen, att angående fullföljd av talan mot folkskolestyrelses beslut gäller vad i lag eller författning finns stadgat beträffande talan mot beslut av skoloråd. Det kan anmärkas, att lagen den 6 juni 1952 om särskild skolstyrelse i vissa fall i sin tur anknyter till besvärsbestämmelserna i 1930 års skolstyrelselag.

Som framgår av skolstyrelseutredningens betänkande (s. 25) började

redan ganska snart efter år 1930 en successiv övergång från kyrkligt till borgerligt huvudmannaskap för folk- och fortsättningsskoleväsendet. Utvecklingen gick därhän att det efter kommunindelingsreformens genomförande kvarstod endast ett mycket litet antal kyrkliga skoldistrikt. De bestämmelser i LFS som utgick från att folkundervisningen i princip var en församlingsangelägenhet kom därför att stå i strid mot de verkliga förhållandena. Bland annat med hänsyn härtill beslöts vid 1954 års riksdag vissa ändringar i LFS¹. Genom lagen den 21 maj 1954 (nr 296) — vilken trätt i kraft den 1 januari 1955 — utmönstrades ur LFS alla bestämmelser rörande folk- och fortsättningsskoleväsendet. Beträffande de skoldistrikt i vilka folkundervisningen vid lagändringens ikraftträdande fortfarande utgjorde en församlingsangelägenhet, meddelades emellertid en övergångsbestämmelse, enligt vilken LFS i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse allttjämt skall tillämpas med avseende å folk- och fortsättningsskoleväsendet i de distrikten. Vidare meddelades en särskild övergångsbestämmelse angående de hänvisningar som i 1930 års skolstyrelselag och andra skolförfattningar förekommer till vad som finnes stadgat om skolråd.

De kyrkliga skoldistriktet är för närvarande följande.

1) Markaryds församlings skoldistrikt, omfattande Markaryds landskommun och Markaryds köping, i Kronobergs län;

2) Hallsbergs församlings skoldistrikt, omfattande Hallsbergs landskommun och Hallsbergs köping, i Örebro län;

3) Mora församlings skoldistrikt, omfattande Mora landskommun och Morastrands köping, i Kopparbergs län;

4) Sunne m. fl. församlingars skoldistrikt, omfattande Sunne landskommun och Sunne köping, i Värmlands län;

5) Kung Karls m. fl. församlingars skoldistrikt, omfattande Kung Karls landskommun och Kungsörs köping, i Västmanlands län; samt

6) och 7) Lindes församlings skoldistrikt och Guldsmedshyttans församlings skoldistrikt, båda ingående i Lindes landskommun, i Örebro län.

Den nya skolstyrelselagen bygger på principen att det obligatoriska skolväsendet skall vara en de borgerliga kommunernas angelägenhet. Lagen träder som nämnts i kraft den 1 juli 1958. Beträffande kommun som ingår i eller omfattar kyrkligt skoldistrikt skall det emellertid ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma om lagens ikraftträdande (22 §). De kyrkliga skoldistriktet kan alltså komma att bestå under en övergångstid (jfr prop. 1956: 182 s. 291).

Skolstyrelseutredningen föreslog i sitt betänkande (s. 271), att domkapitlets funktion som kommunal besvärinstans i skolärenden skall övertagas av länsstyrelsen, samt tillade, att det icke synes föreligga hinder mot att

¹ Prop. 1954: 207; KU 13; Rskr 227.

länsstyrelsen övertar ifrågavarande uppgift även i de få och under relativt kort tid kvarstående fall, där folkskoleväsendet ännu är en församlingarnas angelägenhet. Församlingsstyrelsekommittén tillstyrkte i sitt remissyttrande att domkapitlets funktion som besvärinstans upphör även beträffande de församlingar, som tills vidare kommer att behålla skolväsendet.

I propositionen 1956:182 förordades skolstyrelseutredningens förslag om besvärsordningen, dock utan att därvid frågan om de kyrkliga skoldistrikten närmare berördes.

I *departementspromemorian* framhölls, att de kvarvarande kyrkliga skoldistrikten endast är sju till antalet och att enligt uppgift i flera av dem redan väckts frågan om en kommunalisering av skolväsendet.

Det anfördes i promemorian vidare.

Denna fråga har aktualiserats icke blott genom skolstyrelse reformen utan även genom andra förhållanden, såsom att ett kyrkligt skoldistrikt av formella skäl anses ej kunna erhålla Kungl. Maj:ts medgivande att bedriva försöksverksamhet med nioårig enhetsskola eller att inrätta kommunalt gymnasium. Och senast i samband med enhetsskolans genomförande skall ju en kommunalisering komma till stånd. Även om de kyrkliga skoldistrikten sålunda är få och kan väntas bli avvecklade efter en relativt kort övergångstid, är det av flera skäl önskvärt att kommunalbesvärsmålen rörande skolväsendet i dessa distrikt, såvitt möjligt redan från och med den 1 juli 1958, följer den föreslagna nya ordningen och helt överflyttas på länsstyrelserna.

Emellertid anfördes i promemorian ytterligare, att det kunde antagas att församlingsstyrelsekommittén, som torde komma att i början av år 1957 avlämna förslag till ny församlingsstyrelselag, skulle föreslå nya regler för besvär över de kyrkokommunala organens beslut i anslutning till kommunallagens motsvarande regler och i samband med övergångsbestämmelserna till den nya lagstiftningen komma in på frågan om äldre lags tillämplighet beträffande de kyrkliga skoldistrikten. Det syntes enligt promemorian därför lämpligast att avvakta kommitténs förslag och sedan taga upp spörsmålet om ordningen för kommunalbesvär i kyrkliga skoldistrikt i samband med den nya församlingsstyrelselagstiftningen. Proposition i ämnet borde då kunna framläggas till 1958 års riksdag.

Vid remissbehandlingen av promemorian lämnades denna i vad den rörde de kyrkliga skoldistrikten såsom förut nämnts utan erinran. Det i promemorian gjorda uttalandet, att kommunalbesvärsmålen rörande skolväsendet i dessa distrikt borde redan från och med den 1 juli 1958 helt överflyttas till länsstyrelserna blev därvid föremål för särskilda instämmanden från flera av de av en sådan ändring berörda länsstyrelserna och skolråden.

Församlingsstyrelsekommitténs förslag till församlingslag innebär åtskilliga nyheter, bland annat beträffande besvärsordningen. Enligt förslaget

skall sålunda besvär över beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämma i princip alltid anföras hos länsstyrelsen. Beträffande de kyrkliga skoldistrikten uttalar kommittén, efter en redogörelse för frågans läge, att de gällande bestämmelserna i huvudsak torde böra bibehållas under den övergångstid som distrikten kan komma att bestå. LFS i dess före den 1 januari 1955 gällande lydelse bör därför enligt kommittén alltjämt äga tillämpning beträffande nämnda skoldistrikt. Endast såvitt gäller domkapitlets funktion som kommunal besvärinstans i skolärenden finner kommittén en ändring i den gällande ordningen vara motiverad. Kommittén erinrar om att enligt skolstyrelselagen besvär över skolstyrelses beslut skall anföras hos länsstyrelsen samt förklarar sig dela skolstyrelseutredningens uppfattning att något hinder icke föreligger mot att länsstyrelsen blir besvärinstans även i de fall där folkskoleväsendet är en församlingens angelägenhet. Beträffande besvärreglerna i övrigt anser kommittén att bestämmelserna i LFS alltjämt bör gälla för de kyrkliga skoldistrikten.

Ett överförande av besvärspövrningen i skolärenden från domkapitlet till länsstyrelserna bör enligt kommittén ske redan från och med den 1 juli 1958, då skolstyrelselagen skall träda i kraft och då även domkapitlens befattning med skolväsendet avses skola upphöra. Med anledning härav föreslår kommittén ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 21 maj 1954 (nr 296) av innebörd att kommunalbesvär rörande skolväsendet i de kvarvarande kyrkliga skoldistrikten överflyttas till länsstyrelserna från och med den 1 juli 1958.

Såsom förut nämnts har kommitténs förslag vid remissbehandling av ifrågavarande betänkande tillstyrkts av skolöverstyrelsen och i övrigt lämnats utan erinran.

Skolstyrelse reformen och skolråden i Stockholm

Genom 1903 års lag angående folkskoleväsendet i Stockholm överflyttades beslutanderätten över folkskolebudgeten från kyrkostämmorna och kyrkofullmäktige i huvudstadens territoriella församlingar till stadsfullmäktige. Skyldigheten att anskaffa och underhålla folkskolelokaler, vilken tidigare ålegat varje församling särskilt, blev en gemensam angelägenhet för Stockholms stad såsom borgerlig kommun. Enligt lagen skulle skötseln av folkskoleväsendet handhas av överstyrelsen för Stockholms stads folkskolor jämte de territoriella församlingarnas skolråd. Överstyrelsens ledamöter skulle utses så, att varje skolråd liksom Stockholms stads konsistorium skulle välja en ledamot samt stadsfullmäktige lika många ledamöter som hela antalet av skolråden utsedda.

Den ordning för folkskoleväsendet i Stockholm, som grundades genom 1903 års lagstiftning, har sedermera undergått vissa förändringar, varigenom bland annat skolråden och därmed indirekt de beslutande organen i de

olika församlingarna skilts från det inflytande å överstyrelsens — sedermera folkskoledirektionens — sammansättning, som de ursprungligen hade.

Om alltså beträffande Stockholm — liksom beträffande landet i övrigt — utvecklingen i riktning mot folkskoleväsendets överförande till den borgerliga kommunen i stort sett fullbordats, har Stockholmsförsamlingarnas befattning med skolväsendet likväl icke helt upphört. Alltjämt avspeglas i lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm (LFSthlm) det ursprungliga sambandet mellan kyrka och skola. Enligt lagens 1 § äger församlingarna att vårda »vissa ärenden rörande folkskoleväsendet», och enligt 44 § skall ett skolråd finnas i varje församling.

Skolrådets uppgifter anges i 45 § vara att utöva den vård av och befattning med folkskolan, som enligt gällande författningar tillkommer skolrådet, att handha förvaltningen och vården av församlingsbibliotek samt att även i övrigt förvalta egendom och medel, som står under skolrådets vård. Enligt samma paragraf tjänstgör vidare skolrådet i likhet med kyrkorådet som verkställighets- och beredningsorgan i förhållande till kyrkofullmäktige och församlingsdelegerade.

Förvaltningen och vården av församlingsbibliotek tillkommer som nyss angivits enligt 45 § skolrådet. Församling har dock i 44 § tillagts möjlighet att för handhavandet av denna uppgift utse en särskild biblioteksstyrelse. Beträffande sådan styrelse skall jämlikt sistnämnda paragraf, i den mån ej annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla vad som är stadgat angående skolråd. Enligt 62 § 1 mom. skall utgifts- och inkomststat upprättas särskilt för kyrkan samt särskilt för skolan, såvitt angår församlingen enskilt, och församlingsbibliotek. Finnes biblioteksstyrelse skall särskild stat upprättas för församlingsbiblioteket. I 63 § 1 mom. stadgas, att förslag till utgifts- och inkomstater skall uppgöras för kyrkan av kyrkorådet samt för skolan och församlingsbiblioteket av skolrådet, dock att skyldigheten att uppgöra statförslag för församlingsbibliotek, därest biblioteksstyrelse finnes, åligger denna.

De författningsbestämmelser, som i övrigt reglerar skolrådets verksamhet, återfinnes i stadgan den 22 juni 1923 (nr 294) angående folkundervisningen i Stockholm. Enligt stadgans 9 § har församlings skolråd till uppgift:

att genom framställning till folkskoledirektionen i frågor, som på direktionens prövning eller åtgärd bero, söka främja folkskoleväsendets utveckling och förbättring såväl inom staden i dess helhet som särskilt inom församlingen;

att till direktionen avgiva yttranden i frågor, som till skolrådet hänskjutas;

att tillse, att skolgången ej försummas, och för övrigt att med omsorgsfull uppmärksamhet följa skolans arbete och övervaka dess angelägenheter samt hos direktionen anmäla sådana förhållanden, i vilka rättelse icke genom skolrådets egen åtgärd kan vinnas;

att vaka över den undervisning i hemmen, som i stadgans 38 § omförmäles; samt

att fullgöra de särskilda uppgifter, som på grund av denna stadga åligga skolrådet eller eljest enligt lag eller författning tillkomma skolråd i Stockholm.

De åsyftade särskilda uppgifterna enligt stadgan är i huvudsak följande. Skolrådet bör befrämja inrättandet och begagnandet av församlingsbibliotek (§ 11). Liksom folkskoledirektionen kan rådet meddela tjänsteföreskrifter för lärare (§ 29 p. 7). Barn, som undervisas i hemmet, kan av rådet befrias från skolgång och kallas till provning inför rådets ordförande eller av rådet utsedd person inom eller utom rådet (§ 38). Skolrådet skall vidare höras av folkskoledirektionen i ärenden angående återläsning, då undervisningen varit inställd på grund av smittsam sjukdom (§ 43) och angående upplåtelse av skollokaler för annat än skoländamål (§ 56). Enligt § 59 skall skolråd, där kyrkostämman så beslutar, mottaga och för angivet ändamål använda egendom och medel, som genom gåva eller testamente tillfallit församling för befrämjande av folkskoleväsendet därstädes. (Motsvarande uppdrag kan av stadsfullmäktige ges åt folkskoledirektionen beträffande donationer till skoldistriktet.) Angående donationer stadgas i samma paragraf vidare.

Dispositioner och testamentsanslag, vilka redan blivit ställda under direktionens eller skolrådets förvaltning, skola därunder förbliva och må ej rubbas eller från sina ändamål dragas.

I stadgans § 60 föreskrives, att de medel församling beviljar till sådana utgifter för skoländamål, vilka församlingen enskilt bekostar, skall stå under skolrådets förvaltning.

Slutligen har skolrådets ordförande enligt § 64 att övervaka kristendomsundervisningen i folkskolan.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 januari 1954 anhöll *Stockholms stadsfullmäktige* om sådan ändring i LFSthlm jämte följdförfattningar att bestämmelserna om församlingarnas skolråd upphävdes.

I den motion som låg till grund för framställningen föreslogs att skolråden i fortsättningen skulle väljas av folkskoledirektionen eller stadsfullmäktige. Som motiv till detta förslag anfördes den nya religionsfrihetslagstiftningen, genom vilken ett utträde ur statskyrkan möjliggöres men de medborgare som utnyttjar utträdesrätten — vid ett bibehållande av den kyrkliga kommunens befattning med vissa skolfrågor — berövas sitt inflytande över dessa.

Motionen blev föremål för remissbehandling av kyrkofullmäktige i stadens församlingar samt av folkskoledirektionen. Medan fullmäktige i 17 av 20 församlingar avstyrkte motionen, tillstyrkte folkskoledirektionen densamma. I remissyttrandena underströks allmänt, att skolråden i Stockholm

inneburit en lokal förankring för skolan som icke utan vidare annars varit möjlig.

Kammarkontoret tillstyrkte motionen. I sitt yttrande berörde kammarkontoret bland annat en mot motionen gjord invändning, att till vissa av skolråd förvaltade donationer knutits stipulationen, att de skulle förvaltas av en kyrklig samfällighet, samt anvisade därvid möjligheten att i dessa fall överflytta förvaltningen till kyrkorådet.

Drätselnämnden föreslog stadsfullmäktige att *dels* hos Kungl. Maj:t anhålla om åtgärder för att bestämmelserna om församlingarnas skolråd i LFSthm jämte följd författningar upphäves, *dels* vid bifall till förslaget om en sådan framställning uppdraga åt stadskollegiet att i samråd med församlingarna utreda frågan om hur skolrådets hittillsvarande uppgifter skall fördelas mellan den borgerliga och den kyrkliga kommunen och i samband därmed frågan om den framtida förvaltningen av de donationsmedel, som nu omhänderhaves av skolråden, *dels ock* uppdraga åt folkskole-direktionen att utreda frågan om tillskapandet av en skolnämndsorganisation med lokal förankring.

Mot drätselnämndens beslut reserverade sig två ledamöter.

Föredragande borgarrådet, som instämde i drätselnämndens yttrande, framhöll som ett ytterligare skäl för ett principiellt tillstyrkande av motionens syfte, att den år 1950 i princip beslutade enhetsskolan enligt Kungl. Maj:ts av riksdagen i denna del bifallna proposition (1955: 133) skall vara en kommunal skola och att det syntes uppenbart att med ordet »kommunal» i detta sammanhang åsyftats endast den borgerliga kommunen.

Som förut nämnts beslöts vid 1954 års riksdag vissa ändringar i LFS, varigenom ur denna lag utmönstrades alla bestämmelser rörande folk- och fortsättningsskoleväsendet. Motsvarande ändring vidtogs icke i LFSthm. Med anledning av stadsfullmäktiges här förut redovisade framställning uttalade dåvarande departementschefen (Prop. 1954: 207 s. 61), att någon olägenhet icke syntes vara att befara av att de i denna lag innefattade bestämmelserna om skolväsendet kvarstode någon tid efter det att skolbestämmelserna utmönstrats ur allmänna församlingsstyrelselagen och att framställningen borde överlämnas till församlingsstyrelsekommittén för att tagas i övervägande vid fullgörande av dess uppdrag.

Genom *skolstyrelselagen* upphäves bland annat 1903 års lag angående folkskoleväsendet i Stockholm. I lagen fastslås kommunernas skyldighet att sörja för den obligatoriska undervisningen. I varje kommun skall finnas en skolstyrelse, som skall vara styrelse för det obligatoriska skolväsendet och i princip även för ett flertal högre skolformer i den mån sådana finns i kommunen. I skolstyrelsens uppgifter ingår — förutom att taga initiativ till utveckling och samordning av kommunens skolväsende — i princip alla

dithörande förvaltnings- och verkställighetsåtgärder. Vidare har skolstyrelsen bland annat att verka för samarbete mellan hem och skola.

Enligt 16 § skolstyrelselagen äger skolstyrelsen, om den med hänsyn till kommunens ytvidd eller antalet skolor så prövar lämpligt, att för viss skola eller grupp av skolor eller eljest för visst område inom kommunen utse ett särskilt rådgivande organ, skolråd, med uppgift att biträda styrelsen i frågor rörande samarbetet mellan hem och skola samt därtill anknyttande spörsmål.

Från förarbetena till stadgandet om skolråd må följande återgivas.

I skolstyrelseutredningens förslag angavs såsom huvudsaklig uppgift för skolråd, att främja ett förtroendefullt samarbete mellan hem och skola, att följa frågor som rör underhåll och tillsyn av skolbyggnader samt överhuvud verka för undervisningslokalernas förbättring, att följa frågor om hälsovårds- och sundhetsanordningar för eleverna, att främja elevernas fritidssysselsättning samt att inkomma med yttranden i frågor, som skolstyrelsen hänskjuter till rådet, ävensom fullgöra de åligganden rörande tillsyn och omvårdnad om skolan, som styrelsen beslutar uppdraga åt rådet. Med bestämmelserna om skolråd ville utredningen tillgodose förefintliga önskemål hos skolstyrelsen att ge de olika skolorna en förankring i de lokala intressena i den kommunal, där skolan är belägen.

Vad skolstyrelseutredningen föreslagit rörande skolråd tillstyrkte departementschefen till alla delar, under erinran om att det helt skall bero på skolstyrelsens eget bedömande om dylika råd skall tillsättas eller ej.

Sammansatta konstitutions- och statsutskottet, vars utlåtande riksdagen godtog, hade icke något att erinra mot vad departementschefen sålunda anfört men utgick från att skolråd kommer att inrättas huvudsakligen i större kommuner.

Församlingsstyrelsekommittén — som vid sin behandling av förevarande spörsmål ej berör skolstyrelselagens stadgande om skolråd — anför, att den framtida skolans ställning jämte de övriga skäl för ett överförande av skolrådets uppgifter med avseende å skolväsendet till den borgerliga kommunen, vilka framförts i yttrandena över den till grund för stadsfullmäktiges framställning liggande motionen, otvivelaktigt talar för att den av stadsfullmäktige begärda reformen kommer till stånd. Lämpligast vore — anför kommittén vidare — att skolrådets verksamhet upphörde redan i samband med skolstyrelselagens ikraftträdande den 1 juli 1958, vilket emellertid skulle nödvändiggöra provisoriska ändringar i LFStlm. Då en ny församlingstag för Stockholm av kommittén föreslås skola träda i kraft endast ett halvt år senare, anser kommittén att ändringen kan anstå under denna tid.

Kommittén framhåller, att reformen får sin särskilda betydelse med hän-

syn till önskvärdheten av en klarare gränsdragning mellan den borgerliga och den kyrkliga kommunens kompetens, samt tillägger.

Här må hänvisas till att kommittén i sitt betänkande med förslag till församlingslag understrukt viken av att den i församlingarna bedrivna kyrkliga ungdomsverksamheten särhålles från undervisningsväsendet. I samband härmed har kommittén framhållit att av församlings obehörighet på skolväsendets område följer att församling icke äger att av utdebiterade medel lämna bidrag vare sig till direkta undervisningsändamål eller till andra med undervisningsväsendet sammanhängande ändamål, såsom skolbarnsbeklädnad, elevstipendier, premier, skolresor, utflykter, skollovskolonier o. dyl. I och med att Stockholmsförsamlingarnas ännu kvarstående uppgifter beträffande skolväsendet överföres till den borgerliga kommunen, kan den anslagsgivning, som i dessa församlingar nu förekommer för en del av de nämnda ändamålen, icke längre äga rum.

Däremot kommer ett upphörande av skolrådets verksamhet självfallet icke att beröra den kyrkliga ungdomsvården i övrigt, även där denna också innesluter ungdomen i skolorna. Genom bland annat den kyrkliga föreningsverksamheten, hemgårdsrörelsen, sommarhem för ungdom och uppmuntran av frivilligt studiearbete bland ungdom har församlingarna avsevärda möjligheter att inom församlingsvårdens ram nå också skolungdomen.

Kommittén uttalar vidare, att ett överförande av skolärendena till den borgerliga kommunen såsom från skilda håll framhållits medför, att den lokala förankring för skolan, som församlingarnas skolråd innebär, kommer att försvinna. Kommittén tillägger.

Värdet av denna lokala anknytning har i remissyttrandena över motionen allmänt erkänts. Med hänsyn härtill torde det få anses angeläget att åtgärder vidtas så att skolangelägenheternas lokala förankring — genom en särskild skolnämndsorganisation eller på annat sätt — även i fortsättningen kan upprätthållas.

Slutligen anför kommittén.

Vad angår den förvaltning av donationsmedel, som nu handhaves av skolråden, torde hinder icke föreligga för att denna, där så befinnes önskvärt, överflyttas till vederbörande kyrkoråd eller annat kyrkligt organ, åtminstone i de fall då av donationsvillkoren kan utläsas att förvaltningen förbehållits församling. I andra fall tarvar måhända frågan om donationsmedlens förvaltning formlig permutering av donationsvillkoren. Beslut här om synes lämpligen böra, — — —, föregås av en närmare utredning. I avbidan på beslut om permutering torde förvaltningen även av de sist åsyftade donationerna kunna överlämnas till vederbörande kyrkoråd.

Den övriga egendom som nu förvaltas av skolrådet liksom också de anslag till rådet som icke förbrukats vid tiden för skolrådets upphörande bör enligt kommitténs mening icke överföras till den borgerliga kommunen utan kvarbli hos församlingen. Iakttagas bör emellertid att på grund av bestämmelserna i 62 § LFSthm uppkommande behållning eller brist i skolkassan ingår i församlingens stat för kommande år.

Departementschefen

Det för skolstyrelsereformens genomförande erforderliga lagstiftningsarbetet har numera till största delen genomförts. Genom 1954 års ändringar i den allmänna församlingsstyrelselagen har principen om den obligatoriska skolan såsom en församlingens angelägenhet blivit upphävd, och en motsvarande allmän regel om den borgerliga kommunen såsom huvudman för denna har givits i den nya skolstyrelselagen, som även i övrigt innehåller grundläggande regler angående den lokala ledningen av skolväsendet. Genom ikraftträdandet av denna lag aktualiseras emellertid de frågor om ytterligare åtgärder på församlingsstyrelselagstiftningens område som jag här förut behandlat. Dessa frågor har tidigare förutsatts komma att avgöras i samband med den förestående allmänna revisionen av församlingsstyrelselagstiftningen men måste då denna fördröjts nu lösas för sig.

Vad först angår frågan om de få kvarvarande kyrkliga skoldistrikten biträder jag församlingsstyrelsekommitténs förslag, att även för dessa distrikts del domkapiteln nu tillkommande funktion som besvärinstans i vissa kommunalbesvärsmål på skolans område från och med den 1 juli 1958 överföres till länsstyrelserna. Som framgått av den föregående framställningen har redan tidigare i skilda sammanhang förutsatts att en sådan ändring bör ske i samband med skolstyrelselagens ikraftträdande. Församlingsstyrelsekommittén har, då den framlagt sitt förslag till ny församlingslag, icke ansett ytterligare ändringar böra ske i den för de kyrkliga skoldistrikten gällande besvärsordningen. Denna ståndpunkt har vid remissbehandlingen av ifrågavarande betänkande lämnats utan erinran. Någon olägenhet torde vid sådant förhållande icke följa därav att den nu förordade ändringen i besvärsordningen beslutas innan den nya församlingsstyrelselagstiftningen genomföres.

Med det undantag som för en övergångstid gjorts beträffande de kyrkliga skoldistrikten har genom skolstyrelselagen fastslagits, att den obligatoriska undervisningen uteslutande skall vara en den borgerliga kommunens angelägenhet. Och i samma lag ges bestämmelser om skolråd såsom lokala rådgivande organ, som skolstyrelsen äger tillsätta om den så prövar lämpligt. Denna reglering förutsätter uppenbarligen, att Stockholmsförsamlingarna icke längre skall ha någon befattning med skolväsendet och att församlingarnas skolråd skall upphöra. Den innebär också en lösning av spörsmålet hur skolangelägenheternas lokala förankring härefter skall kunna upprätthållas i huvudstaden.

Lagen om församlingsstyrelse i Stockholm innehåller bestämmelser om skolrådets organisation och formerna för deras verksamhet. Däremot reglerar lagen ej i vilka avseenden församlingarna har befattning med ärenden rörande folkskoleväsendet utan hänvisar härutinnan till bestämmelser i administrativa författningar. Sådana bestämmelser finns i folkskolestad-

gan för Stockholm i form av föreskrifter angående skolrådets uppgifter. Till stor del har dessa föreskrifter redan förlorat sin tillämplighet. Skolrådets befogenheter med avseende å folkskoleväsendets administration är sålunda i praktiken ringa och inskränker sig väsentligen till yttrande- och initiativrätt. Tyngdpunkten i skolrådets verksamhet har i stället kommit att ligga i den anslagsgivning till olika skolsociala och pedagogiska ändamål som innefattas i rådets förvaltning av skolkassor och donationsmedel.

Vid skolstyrelselagens ikraftträdande kommer bl. a. folkskolestadgan för Stockholm att ersättas av nya skolförfattningar. Härigenom kommer de kyrkliga skolrådets funktioner att upphöra utom i vad avser förvaltning av egendom och medel. Denna förvaltande verksamhet är åter av den art att den icke utan väsentliga olägenheter kan avbrytas under pågående kommunalt budgetår.

Med hänsyn till vad sålunda anförts förordar jag, att de kyrkliga skolråden skall upphöra men att tidpunkten härför bestämmes till den 1 januari 1959. Då det icke är möjligt att dessförinnan ersätta lagen om församlingsstyrelse i Stockholm med en ny lag, kan provisoriska ändringar i den nuvarande lagen icke undvikas. Inom ecklesiastikdepartementet har uppgjorts förslag till sådana ändringar. Dessa innebär i stort sett endast att bestämmelserna om skolväsendet uteslutits ur lagen. I samband därmed har i några fall jämkningar av formell natur vidtagits i lagtexten. Som förebild har därvid tjänat 1954 års ändringar av den allmänna församlingsstyrelselagen i motsvarande delar.

Borttagandet ur lagen av bestämmelserna om skolråd får konsekvenser beträffande lagens bestämmelser om församlingsbibliotek. Såsom en provisorisk lösning härvidlag föreslås dels en lagändring av innebörd att de församlingar, där församlingsbibliotek finnes, obligatoriskt skall utse särskild biblioteksstyrelse, dels i anslutning härtill vissa andra ändringar i lagen. Nu avsedda ändringar omfattar 44 § andra stycket, 50 § 2 mom., 54 § andra stycket, 55 § första stycket, 56 § andra stycket, 62 § 1 mom. och 63 § 1 mom. Även dessa ändringar har i huvudsak sin motsvarighet bland dem som år 1954 gjordes i den allmänna församlingsstyrelselagen. Någon praktisk förändring kommer de ej att medföra. De tre kvarvarande församlingsbiblioteken i Stockholm sorterar nämligen redan under särskilda styrelser, valda för åren 1956—1959.

Beträffande de av skolråden förvaltade donationsmedlen torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att med stöd av permutationsrätten meddela beslut i erforderliga hänseenden. Innan så sker måste närmare utredning verkställas.

I fråga om den övriga egendom som nu förvaltas av skolråden har kommittén uttalat, att den bör kvarbli hos församlingarna. En sådan ordning strider mot den som gällt vid tidigare etapper i skolväsendets kommunalisering. Jag åsyftar här övergångsbestämmelser till 1909 års lag angående

folkskoleväsendet i vissa städer och 1930 års lag om skolstyrelse i vissa kommuner. Enligt dessa bestämmelser har den borgerliga kommunen, då den övertagit ansvaret för folk- och fortsättningsskoleväsendet, också övertagit dithörande tillgångar och skulder, såvitt Kungl. Maj:t ej annorlunda förordnat. En liknande huvudregel torde visserligen av flera skäl icke böra uppställas beträffande den av skolråden förvaltade egendomen. Enligt min mening kan det emellertid icke på förhand uteslutas, att egendom, som användes för sådan till skolväsendet knuten verksamhet som övertages av staden, i något fall bör övergå till denna. Bland annat med hänsyn härtill har i lagförslaget upptagits en övergångsbestämmelse med bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter med avseende å lagens ikraftträdande.

I enlighet med det anförda har inom ecklesiastikdepartementet utarbetats förslag till

1) lag om ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 21 maj 1954 (nr 296) angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse samt

2) lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm.

Föredraganden hemställer, att lagförslagen måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Sten G. Olsson
